

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 21 december 2007

Mål nr

Ö 3084-06

KLAGANDE

MG

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat J-Å H

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Besöksförbud

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Göta hovrätts beslut den 22 juni 2006 i mål ÖÄ 776-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och avvisar MGs överklagande.

Högsta domstolen fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt J-Å H till fjortontusenfemhundra tjugo (14 520) kr, avseende arbete. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 2 904 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MG har yrkat bifall till sin i hovrätten förda talan.

Riksåklagaren har yrkat att hovrättens beslut undanröjs. I andra hand har riksåklagaren bestritt ändring.

SKÄL

Allmän åklagare meddelade den 1 september 2005 beslut om besöksförbud innebärande att MG förbjöds att från och med den dagen till och med den 1 mars 2006 besöka eller på annat sätt ta kontakt med eller följa efter sin tidigare sambo.

Den 19 december 2005 begärde MG att åklagaren skulle häva beslutet. Åklagaren överlämnade den 3 januari 2006 framställningen till tingsrätten, som höll förhandling i ärendet den 28 februari 2006, varefter beslut meddelades den 7 mars 2006. Tingsrätten, som med hänvisning till RH 2001:58 fann sig behörig att pröva besöksförbudet oaktat dess giltighetstid löpt ut, lämnade yrkandet om undanröjande av beslutet om besöksförbud utan bifall. Även hovrätten har funnit att beslutet om besöksförbud kan prövas fastän det upphört att gälla. Hovrätten har lämnat överklagandet utan bifall.

Frågan är i första hand om ett beslut om besöksförbud kan omprövas efter det att dess giltighetstid löpt ut.

Den som meddelas besöksförbud kan enligt 14 § lagen (1988:688) om besöksförbud begära att tingsrätten prövar åklagarens beslut. I lagens förarbeten har uttalats att det från rättssäkerhetssynpunkt är nödvändigt att den som beslutet gått emot får en möjlighet att snabbt få beslutet överprövat av domstol. Det har inte angetts någon bestämd tid inom vilken en sådan begäran skall framställas. Ett beslut om besöksförbud kan alltså prövas av domstol när som helst under beslutets giltighetstid. (Se prop. 1987/88:137 s. 29.) Regleringen kan emellertid inte tilläggas den innebörden att den som meddelats besöksförbud skall kunna få detta omprövat sedan beslutet upphört att gälla. När hovrätten prövade besöksförbudet hade således frågan om en prövning av detta förfallit (jfr NJA 1990 C 35).

Det kan synas otillfredsställande att reglerna i 3, 16 och 17 §§ lagen (1998:620) om belastningsregister innebär att ett beslut om besöksförbud finns antecknat i registret under en så lång tid som tio år, såvida besöksförbudet inte upphävs. Regleringen får irrationella konsekvenser i flera avseenden. Det kan vara beroende av handläggningstiden vid domstolen om ett beslut om besöksförbud – och därmed även registreringen – hinner omprövas under besöksförbudets giltighetstid. Ett upphävande innebär å andra sidan att uppgiften om besöksförbudet gallras ur registret oberoende av vilka skäl som ligger till grund för upphävandet.

Även med beaktande av att bestämmelserna om anteckning av besöksförbud i belastningsregistret väcker vissa betänkligheter kan utformningen av reglerna om besöksförbud inte anses medge en prövning av besöksförbudet sedan detta

upphört att gälla. Hovrätten hade därför inte bort ta upp MGs överklagande till prövning. På grund av det anförda skall hovrättens beslut undanröjas.

Frågan om en prövning av besöksförbudet hade förfallit redan när tingsrätten meddelade sitt beslut i ärendet. Förhandlingen vid tingsrätten hölls emellertid under tid då besöksförbudet fortfarande gällde. Det finns utrymme för uppfattningen att, om ett ärende blir desert först efter det att handläggningen avslutats, ett avgörande i sak beroende på omständigheterna bör kunna meddelas även efter det att ändamålet med avgörandet förfallit (se t.ex. NJA 1989 s. 862). Anledning saknas därför att undanröja även tingsrättens beslut.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Severin Blomstrand,
Ann-Christine Lindeblad (referent) Kerstin Calissendorff och Gudmund
Toijer
Föredragande revisionssekreterare: Ulf Melchior